

ՏԻՏՂՈՒՄԸ ...

Տ. Ջենոբ Քինյ. Նալպանտեան

«Տիտղոսները, ո՛հ, այդ անարգ
կոշումները»:

Ի՞նչ սրտագրաւ ու առինքնող, բայց եւ շահագործուած ու չարաշահուած բառ : Համայն մարդկութիւնը տիտղոսի ետեւէ եւ տիւ եւ գիշեր: Ի՞նչ կայ, սակայն, գերիշ ու առեղծուածային այս բառին ետին որ ամէնքին զգլխած է ու յափշտակած:

Տիտղոսը կը պարգեւէ բարոյական ոյժ, կը շնորհէ աթոռ, կը պարտադրէ յարգանք, կը բերէ վարկ, պատիւ, բացառիկ հեղինակութիւն, նիւթական բարեկեցութիւն, անհոգ կեանք, եւ այլ առատելութիւններ ու հրաշալիքներ:

Մարդկութեան խիստ ցանկութիւնն է ու ձգտումը տիրանալ տիտղոսներու, աստիճաններու, որպէսզի անոր կեանքը հիմնովին փոխուի, վիճակը բարեւաւորի, եւ ան աւելի հանգիստ ու ապահով զգայ: Առ այդ, ոչինչ կը խնայուի ձեռք ձգելու զանոնք. կը գործադրուին ամէն տեսակ շողոքորթութիւններ ու ստորութիւններ, խաբէութիւններ ու կեղծատրութիւններ: Չի դրուիր խտրութիւն բարոյական ու անբարոյական միջոցներու միջեւ, միայն թէ անձը հասնի իր նպատակին, որմէ ետք ան պիտի զգայ ամենագոր, ամենագէտ ու ամենատեր:

Տիտղոսակիր կամ աստիճանակիր մարդիկ միշտ չէ՛ որ արժանիօրէն կը տիրանան այդ ստացուած բացառիկ պատուին: Ոմանք տիտղոս կը ստանան իրենց մէկ անարժէք գոհողութեան կամ չնչին ծառայութեան համար, իսկ այլք՝ պարզապէս իրենց ոչնչութեան համար: Չարմանալին այն է, որ արժանն ու անարժանը կը ստանան գովք ու փառաբանութիւն: Հայ եւ օտար երգիծաբաններ ու բարոյագէտներ իրենց երկերուն մէջ յաճախ անդրադարձած են մարդկային այս տկարութեանց, որովհետեւ տիտղոսի ետին գտած են բաքնուած աղտեղի խորհուրդներ ու զգուելի արարքներ, փութ կեանք եւ վատ բարք:

Ակնյայտ է այն երեւոյթը, որ այսօր, մարդիկ ամէն ճակատներու վրայ պայքար կը մղեն լոկ ստանալու տիտղոս մը, շքանշան մը,

գէթ խլելու՝ որոտընդոստ ծափահարութիւն մը, գովասանական խօսք մը, կամ նուագագոյնը՝ ծաղկեփունջ մը:

Երբեմիցէ նկատա՞ծ էք թէ ինչպիսի՛ իշխանական կեցուածք ունին տիտղոսաւոր անձինք, հոգ չէ թէ առանձնապէս իմացական արժէք մը չեն ներկայացներ: Քիչ մը ամենուրեք բուսած այս մարդուկները, յանկարծ կը դառնան ամբարտաւան, ինքնահաւան, հասարակութեան անմատչելի ու անհպելի: Մարդ ակամայ հարց կու տայ, թէ անոնց ո՞ր արժանիքին կը տրուին այս պատիւները, տիտղոսները, ներբողները եւ խլացուցիչ ծափերը: Այս ի՞նչ ճարպիկութեամբ ու մեծ ձեռներէցութեամբ մարդիկ կրնան հասնիլ բարձունքներու՝ եթէ ունին իրենց թեւ ու թիկունք կանգնող ու համակրող համապատասխան անձնաւորութիւններ: Ինչքա՞ն կը դիրանայ կեանքը ու հաճելի կը դառնայ այդպիսի մարդկանց համար ամէն ինչ, վասնզի դժուարութիւնները կը հարթուին, խոչընդոտները կը վերացուին, փշոտ ճանապարհները վարդերով կը փոխարինուին, եւ անկարելին կը դառնայ կարելի:

Տիտղոս նուաճելու բուռն փափաք կայ այսօր ամէն մարդի մէջ, որ անշուշտ, շատ առողջ վիճակ կը ներկայացնէ: Տիտղոսները կեանքի մէջ, սակայն, պէտք չէ՛ բաշխուին ձրիօրէն, այլ պէտք է վաստակուին յանձնառումով եւ ծանր աշխատանքով: Երբ տիտղոս կամ պատիւ կը տրուի անարժան անձի մը, այդ յարգանքը կը նուագի եւ կը դառնայ փութ, անիմաստ, ու նոյնիսկ՝ ծիծաղելի՝ յաչս հասարակութեան: Վերջապէս, հասարակաց կարծիք եւ ողջմտութիւն գոյութիւն ունի:

Կեանքի մէջ տիտղոսներ կան, որոնք ժառանգական բնոյթ ունին եւ կը փոխանցուին սերունդէ-սերունդ: Հասկնալի է, որ ատենին, թագաւորական ընտանիքի անդամները ունէին իրենց յատուկ տոհմական կամ աւանդական իրաւունքները, որոնք կը պաշտպանուէին խստօրէն եւ ամենայն յարգանքով: Ներկայիս, շատ բան փոխուած է, եւ մեր իրականութենէն ներս նման կարգ գոյութիւն չունի: Կան սակայն տարբեր տեսակի տիտղոսներ, որոնք կը շնորհուին երբեմն անտեղիօրէն: Չաւէտական կողմը այն է, որ ստացող անձը երբեմն ի՛նք ալ զարմանք կը յայտնէ թէ ինչպէ՞ս նման տիտղոս մը իրեն շնորհուեցաւ կամ նման պատիւի մը արժանացաւ: Տիտղոսակիրը ի՛նք ալ չփո-

քահար մնացած է թէ այս բացառիկ յարգանքը ինչո՞ւ էր իր հանդէպ: Բնական է, մարդիկ զանազան նկատառումներէ մղուած կը կատարեն այս՝ մեծաւ մասամբ շահ ակնկալելով իրմէ:

Տիտղոսը պարտականութիւն էր պատասխանատուութիւն կ'ենթադրէ, որոնցմէ կարելի չէ խուսափիլ: Գիտակից տիտղոսաւորը ինքզինք արժանի կը դարձնէ իրեն տրուած պատիւին եւ խղճմտօրէն ու պարտաճանաչօրէն յարած կը մնայ իր սուրբ կոչումին ու պաշտօնին:

Տիտղոսները մարդկանց պէտք չէ փոխեն եւ դարձնեն բիրտ ու անտաշ, բռնակալ ու տմարդի, անձնասէր ու հաճոյասէր, օրինազանց ու պարտազանց, այլ ընդհակառակը՝ վեհ, գերազնիւ, փափկանկատ, խոնարհ ու պարկեշտ: Տիտղոսակիրը պարտի

օրինակ ծառայել այլոց, որպէսզի անոնք եւս արժանի ըլլան տիտղոսներ եւ աստիճաններ կրելու:

Հանգամանաւոր անձեր պարտին լրջութեամբ եւ հեզութեամբ առնել իրենց տրուած դիրքերը, պաշտօնները: Շատեր կը ստանան տիտղոսներ, բայց ամէնքը չեն որ կ'արժեցնեն զանոնք:

Երանելի՜ են այն անձերը, որոնք իրենց տիտղոսները կը ծառայեցնեն ոչ թէ իրենց փառքին, եսի թմբկահարութեան, մորթապաշտութեան ու նիւթական շահին, այլ՝ հասարակութեան շահին ու ազգին նպաստին եւ վերելքին: Այսպիսիները լոկ պիտի յարգուին ու գնահատուին ժողովուրդին կողմէ, իսկ պատեհապաշտները եւ անձնապաշտները՝ պիտի անգոսնուին ու մոռացութեան ենթարկուին:

2015

Մեր խոնարհ խաչքարերը Մասիսի լանջերուն

